

A vonaton

Menetidő szerint 14.53-kor gördült ki a vonat a Nyugati pályaudvarról, rajta több száz étellel, több száz emberi sorssal. Voltak, akik egyedül utaztak, és a saját gondolataikkal birkóztak, voltak, akik másokkal utaztak, és mások gondolataival birkóztak. Mert utazás közben a gondolatok keresztül kasul járnak a vagonokat, mint a szabad elektronok. Röpködnek, összeütköznek, szétpattannak, küzdenek, szabadon szárnyalnak, sarokba szorulnak, könynyedén lebegnek, nehezen vánszorognak, egymást gyúrnak és formálják, aztán benyomulnak az emberi agyba, ami leírhatatlan küzdelem útján megpróbálja legyúrni őket. Akinek sikerül, az egészen friss marad az utazás végéig, de akinek nem sikerül, az kimerülten ül székében, és bambán, élőhalott módra bámul maga elé, várva a megváltást. Az utazás életet ad és életet vesz, mint minden a világban, ami mögött cselekvés van.

Dobogást hallok a hátam mögött. Nem, ez nem is dobogás, hanem a vonat zakatolása a síneken. Biztos, hogy zakatolás. A sín egy szakasza nem olyan egyenletes, mint amilyennek lennie kellene, és azért adja ezt a furcsa hangot. Különben is, egy dobogást nem is lehet ennyire erősen hallani a vonaton.

Jön a jegyvizsgálónő. Kéri a jegyeket. Az első két utasig jut a vagon végében, aztán a vonat megáll, és neki le kell szállnia. Megvárja, amíg az új utasok felszállnak, ellenőrzi, hogy becsuktak minden ajtót, azután jelez a mozdonyvezetőnek, hogy indulhat a vonat. Fellép a lépcsőre, még egyszer jobbra meg balra tekint, aztán becsukja maga mögött az ajtót, és folytatja a menetjegyek ellenőrzését. Eltelik öt, talán hat perc, fülemben Szerb Antal Utas és Holdvilágát meséli Kulka János, rendkívül nagy átéléssel, aztán hozzám fordul a jegyvizsgálónő, én kapkodva kikapcsolom a lejátszót, de mire sikerül elnémitanom a regényt, a vonat újból megáll, a jegyvizsgálónő elnézést kér, a vagon végébe szalad, leszáll, és újra elvégzi a rutinszerű feladatot. Utasok le, utasok fel, ajtók csukva, lépcsőre fel, szétnézni körültekintően, ajtó becsuk, sóhaj és jöhet a folytatás, vagyis én. A jegy már a kezemben. Elkéri, ráfirkant egy cikkcakkot, visszaadja és továbbmegy. Ennyi volt. Bekapcsolom a lejátszót, és ismét tuszkolom a fejembe a szépirodalom egy gyöngyszemét.

Nem hülyeség ez a hangoskönyv. Legalábbis vonaton nem. Ha olvasni kezdek, tíz-tizenöt oldal után elálmosodok és akkor annyi a történetnek. A hangoskönyv más. Itt is elálmosodok, sőt, el is alszok, de minden szót kristálytisztán hallok. Érdekes és furcsa élmény, de nagyon jó. Mivel a vonaton nem lehet teljes álomba zuhanni, így csak azt a félig-meddig alvás állapotát élem át, ebben az állapotban pedig tökéletesen hallható a fülemben duruzsoló hang, amelynek értelme is felfogható, közben pedig alszom. Hogy mire nem képes az emberi agy!

A regény utolsó fejezetét teljesen éber állapotban hallgatom. Amikor pont kerül az utolsó mondat végére, azt veszem észre, hogy bambán bámulom a tájat. Nem azért, mert elfáradtam, hanem pont azért, mert a gondolataim éber állapotomban elkezdtek tombolni fejemben. Nem csoda egy ilyen történet után.

Újra hallok magam mögött a dobogást. Rájövök, hogy induláskor megcsaltak az ösztöneim, és akkor is dobogást hallottam, nem pedig zakatolást. Idegesít. Most, hogy tudom, dobogásról van szó, amit egy ember idéz elő szándékosan, idegesít. Fújtat is hozzá. Meg beszél, jobban mondva duruzsol. Ilyeneket hallok tíz percenként, hogy vrzsuk épült frtánk, meg hogy megint grtulp az a klogratem. Ez is idegesít. Legalább beszélne érthetően. Mindeneset-

re arra jövök rá, hogy türelmetlen. Visszagondolok az indulás előtti percekre, amikor olyan hangosan telefonált valakivel, hogy szerintem a mozdonyvezető is simán hallott minden egyes szót. De ez nem véletlen. Aki öreg, az általában nem hall jól, ezért úgy kompenzálja ezt a csökkent érzékelését, hogy hangosabban beszél. A mögöttem lévő öreg is ezt tette. Azt újságolta kiabálva, hogy nyert egy ötezer forintos könyvutalványt. Szerencséje volt. Biztosan ezért dobog a lábával, fújtat és zsörtölődik egész úton. Alig várja, hogy a nyerevényét lobogtatva hazaérjen, és a családjának megmutassa az utalványt. Türelmetlen. Talán azt szokta meg az életében, hogy mindig mindent azonnal megkapott. Ha így volt, jó neki. Nekem legtöbbször a várakozás jutott. Várom kellett arra – több, mint tíz évet –, hogy egyetemre mehessek, és azt tanuljak, amit nagyon szeretek, várnom kellett arra – több, mint tizenöt évet –, hogy olyan munkahelyen dolgozhassak, amit szeretek, várnom kellett arra, hogy... Arra még most is várok. Türelmesen. Mert a várakozás türelemre tanít.

Megint dobog és fújtat. Hé, öreg! – mondom neki magamban – Jó lenne, ha abbahagynád, aludnál egy nagyot, lenyugodnál, nem kapnál itt mögöttem szívinfarktot, és a családod is örülne, ha egy nyugodt mosolyt látna az arcodon, nem pedig ezt a türelmetlenségből kirobbanó dicsekvést.

Koncentrálnom kell! Utas és Holdvilág. Igen, a tájat fogom szemlélni, és megpróbálok minden látványt tudatosítani magamban.

Csupasz fák, a méretük és alakjuk alapján talán kőrisek. Néhány bokor a fák között, majd sorrendben ültetett fák, fenyők. Ebben teljesen biztos vagyok. A néhány sor után egy mező. Megpillantok egy nyulat. Ez felvillanyoz. Régen láttam már nyulat szabadon futkározni. A vonat robog. A nyúl után egy tanya kerül elé. Eléggé romos, teteje beesve, ablakai nincsenek. Lakatlan tanya. Néhány másodperccel odébb még egy tanya. Néhol foltokban friss vakolás látszik a falon. Bár egyáltalán nem biztos, hogy friss, csak a vonatból látszik annak. Lehet, hogy már nyár óta így áll. A gazda úgy volt vele, hogy mi a francért meszelje le fehérre, mikor a méz elfogyott. Venni meg nem fog, mert a tartalék a kannásra van félrerakva. A ház így is megvan, ő meg a kannás nélkül nehezen. Nem vesz meszet és kész.

Őzek. Őzet is régen láttam. Mennyi őz! Legalább hatot számolok. Nyugodtan legelnek a foltokban havas földön. Az őzek után nyulak. Újra. Itt valami nagy vonzerő lehet a közelben, hogy ennyi vad összegyűlt. Tizenkét nyúl! Az egyik lapul, a másik fülel, a harmadik fut, a negyedik ugrik egy nagyot, az ötödik rág valamit, talán egy zsenge hajtást, a hatodik mozdulatlanul ül, és nézi a vonatot, lehet, hogy engem is észrevett, amint figyelem őt, a hetedik hátat fordít, a nyolcadik kacsint egyet, a kilencedik kinyújtja a hátsó lábát, a tizedik kaparásza a földet, a tizenegyedik vakarózik, a tizenkettedik mosolyog. Tud egyáltalán mosolyogni egy nyúl? Nem tudom, de nem is érdekes. Az érdekes az, hogy mindezt képes voltam megfigyelni egy száguldó vonatból. Az utolsó képeket csak percekkel később dolgozta fel agyam, de ez éppen jó volt arra, hogy hosszú időre megfelekkezzem a mögöttem fújtató öregről. De amikor a nyulakat újra végigszámoltam, a fújtatás és a dörmögés sokkal intenzívebben tört elő, és ez sokkal intenzívebb dühkitörést eredményezett bennem. Kívülről nem látszott rajtam semmi, de belülről majd szétvetett az idegesség. A fene egye meg ezt a rohadék öreget, hogy nem tud nyugodni. Ráadásul még lelkiismeret-furdalásom is van amiatt, hogy szidalmazom. Nem valami illő dolog.

A legjobbkor jött, amikor a másik sorban, három üléssel mögöttem egy kisfiú hányni kezdett. Éppen akkor fordultam meg, hogy mozdulataimmal csillapítsam dühömet. Láttam a sugárt. Abba az ételdobozba hányt bele, amiből induláskor még ételt kanalazott. Egyből visszafordultam, előremeredtem és koncentráltam, hogy ne hányjam el magam. Ha valamit nem bírok, akkor ez az. Az öklendező hangokra úgy éreztem, hogy nekem is feljön az ebédem. Többször úgy volt, hogy abbahagyja a kissrác, de mindig jött egy újabb adag. A francba,

még ez is. Nem elég az öreg, most még azzal is küzdenem kell, hogy ne dobjam ki a taccsot. Kitartás, még tíz perc és begördül a vonat a végállomásra.

A hányás abbamaradt, az öreg kiment a vécére. A másik sorban előttem egy arab kinézetű húszas éveiben járó, egyetemista fiú ült. A telefonjával játszott. Te jó ég! Ez a krapek már akkor a telefonjával játszott, amikor felszálltam a vonatra. Nem akarom elhinni, hogy két és fél órán keresztül nyomta a több ezer hülye játék egyikét, ahelyett, hogy olvasott volna, vagy a tájat szemlélte volna, vagy ő is bosszankodott volna az öregem. Valamit megérezhetett a fickó, mert letette telefonját és kinézett az ablakon. Na, hallod, most már cseszheted! A kinti szürkület miatt más csak a vonat belseje tükröződött az ablaküvegen. Úgy kell neked! Nem láthatod az őzeket meg a nyulakat. Bár szerintem rohadtul nem érdekelte, hogy lát-e őzet vagy nyulat. Olyan feje volt, hogy biztosan nem érdekelte. Egy ilyen fejet csak a virtuális világ tud lázba hozni. Seggfej!

Mindenki elkezd öltözni. Sokan egészen kimennek a vagon ajtajáig, ott várják, hogy megálljon a vonat. Jön a jegyvizsgálónő. Az anyuka, akinek a fia egy egész ételdoboznyit hányt, megszólítja, és illedelmesen elmondja a fiával történt balesetet. A jegyvizsgálónő higgadtan nyugtázza az esetet, majd továbbmegy.

A vonat lassít. Fékez, még jobban fékez, még jobban fékez, lassul, lassul, lassul, megáll. Én is elindulok az ajtó felé. Friss és fásult arcokat látok. Én vajon milyen lehetek? Frissnek nem érzem magam, de fásultnak sem. Ahhoz túlságosan kihozott az öreg a sodromból.

Az utolsó mondat, ami a lépcsőről lelépve megüti a fülem: Vince, a doboz hányást ne hogy itt hagyjuk.

VÁSÁRHELYI KATA: Kereszteződés (Transitus) – 2019

